

Številka: U-I-45/24-22

Datum: 8. 4. 2026

**ODKLONILNO LOČENO MNENJE
SODNIKA DR. ROKA SVETLIČA
K SKLEPU ŠT. U-I-45/24 Z DNE 26. 3. 2026**

DAMNATIO MEMORIAE

1. *Damnatio memoriae*, dobesedno "prekletstvo" spomina, je najbolj nečloveška kazen, ki jo je javna oblast v preteklosti zadala posamezniku ali neki skupini. Ne ustavi se pri odstranitvi od oblasti, pri odvzemu premoženja ali življenja, zahteva popoln izbris vsakega spomina na obstoj svojega nasprotnika. Gre za izničenje človeka na drugo potenco, je umor umora, utišanje utišanja, pozabljenje spomina.

2. Demokracija, utemeljena na človekovih pravicah, vsakomur brezpogojno priznava nedotakljivo jedro človeškosti. Do njega ima pravico tudi smrtni sovražnik, kot nas že poltretje tisočletje opominja Sofoklejeva *Antigona*. Še toliko bolj bi to moralo veljati za trpljenje in uničena življenja otrok, ki so danes vsi že v visoki starosti. Govorimo o nečem, kar je – oz. bi moralo biti – tostran vsake ideologije, politike in njenih interesov.

3. Nemški narod se zaveda, da k njihovi samopodobi ne sodijo le Kant, Goethe, Schiller itd., pač pa tudi civilizacijska sramota kot Auschwitz. To je spoznanje, ki ne razvaja, na njem ni mogoče kovati političnih točk. Žal ima tudi Slovenski narod temno senco v svoji zgodovini. Veličasten boj majhnega naroda za svojo državo, ki je izražal iz bogate kulturne zgodovine, žal ni brez preostanka.

4. Tega preostanka ni mogoče opisati bolje, kot ga je opisala Izjava Slovenske Akademije znanosti in umetnosti o spravi z dne 25. 2. 2021: "*V etičnem smislu zato o dogajanju med drugo svetovno vojno in neposredno po njej ne bi smelo biti sporno, da je bil upor proti okupatorjem upravičen, da sta bila polastitev narodnoosvobodilnega*

boja s strani komunistične partije in z njo povezani revolucionarni teror neupravičena (...)."¹

1) Moralno obličje države

5. Del naše še žive preteklosti je tudi tisto, kar je preambula Splošne deklaracije človekovih pravic označila kot *"barbarska dejanja, ki so pretresla zavest človeštva."*² Barbarska dejanja, ki jih, če se omejimo samo na povojni čas, ne more opravičiti nič, niti denimo sklicevanje na popolni razpad človeškosti v vojni. Gre za zavestne odločitve, s katerimi je povojna oblast pretrgala povezavo našega naroda s "civiliziranimi narodi", ki jih omenja Londonski statut. Ta dejanja niso bila le v etičnem in pravnem smislu zavržna, bila so tudi v vojaškem smislu *popolnoma odveč*. So absolutno nepotreben tujek, neodgovorno vsiljen v zgodovino Slovenskega naroda.

6. Danes živeči seveda nismo krivi za to. Toda to ne pomeni, da se nas ne tiče. Ta temna senca je del naše identitete. Tako bi bilo tudi, če danes ne bi stal niti en spomenik posvečen ljudem, ki so ta dejanja ukazali in izvajali.

7. Republiko Slovenijo smo utemeljili na *spoštovanju* dostojanstva in človekovih pravic. To spoštovanje ne prenese pavšalnih pristopov in večinskih rešitev. Spoštovanje dostojanstva stoji in pade na *prvi* besedi *prvega* člena Splošne deklaracije človekovih pravic, na besedi "vsi": *"Vsi ljudje se rodijo svobodni ter imajo enako dostojanstvo in pravice."* Ta zahteva brezpogojne inkluzivnosti *vseh in vsakogar*, s katero je prežeta tudi Ustava,³ je v samem jedru naše civilizacije. Potrjena je v vseh deklaracijah človekovih pravic, v razsvetljenskem konceptu obče volje,⁴ v krščanski prisposodbi⁵ enakosti vseh ljudi itd.

8. Je temeljno obeležje demokratične države, ki mora imeti, če se izrazimo z Dworkinom, tako kot človek, integriteto.⁶ Integriteta pa *"zahteva od sodnikov, da določajo pravne pravice in dolžnosti (...) skozi predpostavko, da jih je ustvaril en avtor*

¹ <https://www.sazu.si/events/604f373d12416e9924e4eac7>.

² <https://www.uradni-list.si/glasilo-uradni-list-rs/vsebina/2018-02-0012/sklep-o-objavi-besedila-splosne-deklaracije-clovekovih-pravic>.

³ Ta, denimo, ki v 14. členu zagotavlja: *"V Sloveniji so vsakomur zagotovljene enake človekove pravice in temeljne svoboščine, ne glede na narodnost, raso, spol, jezik, vero, politično ali drugo prepričanje, gmotno stanje, rojstvo, izobrazbo, družbeni položaj, invalidnost ali katerokoli drugo osebno okoliščino."*

⁴ *"Kajti, prvič, če se vsakdo odtuji v celoti, so vsi v enakem položaju, in če so vsi v enakem položaju, nima nihče interesa, da bi ga slabšal drugim." "In nazadnje, če se nekdo preda vsem, se ne preda nikomur."* (Jean-Jacques Rousseau: Družbena pogodba, Krtina, Ljubljana 2001, str. 22 in 23)

⁵ *"Kakor je namreč telo eno in ima veliko delov, vsi telesni deli pa so eno telo, čeprav jih je veliko, tako je tudi Kristus. V enem Duhu smo bili namreč mi vsi krščeni v eno telo, naj bomo Judje ali Grki, sužnji ali svobodni, in vsi smo pili enega Duha."* 1 Kor, 12, 12–26.

⁶ *"Gre za analogijo z idejo osebne integritete. Skupnost se obravnava, kot da bi imela osebnost, ki je predmet iste vrste moralne kritike kot jo namenjamo osebi, ki ni ravnala iz integritete."* (S. Guest: Ronald Dworkin, Edinburgh University Press, Edinburgh 1992, str. 79.)

– *pesonificirana skupnost* – in da izražajo koherentno koncepcijo pravičnosti (*justice*) in poštenosti (*fairnes*).⁷ Izmed vseh sodišč ima pri oblikovanju moralne podobe države ravno Ustavno sodišče, kot "*najvišji organ sodne oblasti za varstvo ustavnosti in zakonitosti ter človekovih pravic in temeljnih svoboščin*",⁸ ključno vlogo. V tem obličju prepoznamo, "kdo ali kaj" smo kot narod z državo, tj. kot nacija.

2) Pravni interes pobudnika ni izkazan

9. Ustavno sodišče je pobudo zavrglo iz dveh razlogov, od katerih je prvi neizkazanost pravnega interesa. Ni mogoče spregledati, da je Ustavno sodišče pri presoji pravnega interesa pobudnika povzelo njegove navedbe zelo sumarno in da je pri tem izpostavilo za ta primer ne bistvene okoliščine (izgubo službe in zaseg premoženja⁹). Nastane vtis, da pobudnik vlaga pobudo zaradi nekega premoženjskega interesa.

10. Povsem drugo podobo izkazuje vpogled v Pobudo, kjer pobudnik navaja, da je Vlada z izpodbijanim sklepom "ponovno na rob družbe postavila in osramotila (...) žalujoče ožje in daljne sodnike porojenih, ubitih in zaprtih žrtev"; da so ti žalujoči svojci pobitih žrtev v "neenakem in podrejenem položaju" v primerjavi z drugimi žrtvami; da je na ta način Vlada posegla v pravico do spomina še živečih žalujočih, ki so "v zavidljivi starosti"; da gre tudi za žalovanje za še "nenajdenimi in neidentificiranimi žrtvami", na ostanki katerih je ugotovljeno, da so bile "žrtve mučenja"; da je bilo na ta način poseženo v pravice zaprtih v političnih zaporih kot sta "Goli odtok in Grgur"; v pravice pobitih "otrok, dojenčkov, nosečnic", itd.

11. V laično toda iskreno spisani pobudi se resda te navedbe ne nahajajo v podpoglavju, posvečenem izkazovanju pravnega interesa, toda trditvene podlage je v celotnem besedilu nedvoumno dovolj. Jasno je tudi, da izboljšanje pravnega položaja pobudnik ne vidi v izboljšanju premoženjskega stanja, pač pa v ustavnosodni odpravi sklepa, s katerim je bil velik del prebivalstva ponovno ponižan v dostojanstvu in potisnjen na rob družbe.

12. Ustavno sodišče je že priznalo pravni interes pobudnici v podobni zadevi št. U-I-109/10-11 (t. i. "Titova cesta"). Tam je bil pobudnici, enako kot v našem primeru, priznan status bivše politične zapornice. Sklicevala se je, da je MOL z Odlokom posegla v njeno dostojanstvo. Smiselno enako navaja naš pobudnik glede sklepa, ki ga je sprejela Vlada. Nadalje, tako kot v našem primeru ni bistven "premoženjski" vidik zadeve, tudi v tistem primeru ni šlo za "materialno" razsežnost Odloka (ki je resda vključeval obveznost zamenjave hišnih števil in osebnih dokumentov). Poseg v dostojanstvo v obeh primerih temelji na simbolnem sporočilu akta javne oblasti, ki ga je mogoče odpraviti in s tem poseg v dostojanstvo sanirati. V našem primeru je akt

⁷ R. Dworkin: *Law's Empire*, Hart Publishing, Oxford and Portland, Oregon 2000, str. 225

⁸ Uradni list RS, št. 64/07 – uradno prečiščeno besedilo, 109/12, 23/20, 92/21, 22/25 in 57/25 – ZF

⁹ Točka obrazložitve 5.

sprejela Vlada in ne lokalna skupnost, zato bi s tega stališča moral biti izkazan pravni interes *a fortiori*.

13. Nepriznanje pravnega interesa pobudniku je še toliko bolj presenetljivo glede na to, da je Ustavno sodišče nedavno drastično spustilo standarde za presojo pravnega interesa. Gre za zadevo št. U-I-63/20, Up-253/20 (t. i. "primer Rupnik"), kjer se je pritožnik prav tako skliceval na poseg v osebno dostojanstvo. Da mu je Ustavno sodišče priznalo pravni interes, je moralo pripoznati pravno relevantnost petih zaporednih povezav med življenjskimi okoliščinami pritožnika. Pritožniku, ki je za 1) dve generaciji mlajši od 2) sorodnika, ki je bil ubit zaradi sodelovanja v NOB, pri čemer je z nasprotniki NOB sodelovalo tudi 3) domobranstvo, katerega 4) poveljnik je bil L. Rupnik, je bil glede odločitve 5) kazenskega sodišča v postopku, ki ne zadeva njega in kljub temu – tako Ustavno sodišče – posega v njegovo dostojanstvo, *priznan* pravni interes za spremembo odločitve tega sodišča.

14. V našem primeru, ko je Vlada – ki je očitno pozabila, da Dan spomina obstaja – pritožniku (in številnim drugim) tekom pietetne komemoracije z *ad hoc* odločitvijo, ne da bi udeleženci komemoracije za to vedeli, izpodmaknila javno pripoznanje dogodka in jih na ta način ponižala v "skupino zasebnikov" na "javni površini", ki se pač zbirajo iz nekega skupnega interesa, pa Ustavno sodišče ni prepoznalo pravnega interesa za odpravo tega sklepa.

15. Menim, da na podlagi ustaljene doktrine Ustavnega sodišča ni nobenega dvoma, da bi morali v tem primeru pritožniku priznati pravni interes.

3) Od materialnega do formalnega kriterija

16. Drugi razlog za zavrženje pobude je v ugotovitvi, da Ustavno sodišče *ni pristojno* za presojo izpodbijanega sklepa, saj naj ne bi imel narave predpisa. Razumljivo je, da ustaljene presoje grede sklepov Vlade s *to* vsebino in sprejetih na *tak* način ni. Zaman bi jo iskali tudi v mednarodnem demokratičnem okolju. Zato je Ustavno sodišče presojo začelo na začetku in korektno povzelo kriterije, ki jih vselej uporablja pri ugotavljanju, ali ima nek pravni akt značaj *predpisa*.

17. Za predpis je treba šteti akt, v katerem so vsebovana splošna in abstraktna pravna pravila, s katerimi se urejajo pravice in obveznosti pravnih subjektov, ali pravila, ki navzven povzročajo pravne učinke.¹⁰ Gre za t. i. *materialni kriterij*, ki presoja dejanske učinke akta in ne zgolj njegovo strukturo ali poimenovanje. Ustavno sodišče je s to metodo že ugotovilo, da ima značaj predpisa, denimo, zgolj ena določba izpodbijanega akta.¹¹

¹⁰ Glej sklep Ustavnega sodišča št. U-I-813/21 z dne 7. 3. 2023, 3. točka obrazložitve in tam navedene sklepe Ustavnega sodišča.

¹¹ Glej npr. sklep Ustavnega sodišča št. U-I-20/17 z dne 9. 3. 2017, 6. točka obrazložitve.

18. Toda zdi se, da Ustavno sodišče takoj v nadaljevanju za presojo začne uporabljati *povsem formalne* kriterije. *Prvič*, presoja se posveti izključno razveljavljenemu sklepu, tistemu sklepu torej, ki *ni premet izpodbijanja*. Nato, *drugič*, ugotovitve *mehansko prenese* na izpodbijani sklep. Iz tega pristopa ne more izidi drug zaključek, kot je ta: "Ker razveljavljeni sklep ni bil predpis, ni mogoče šteti, da je predpis izpodbijani sklep."¹²

19. *Glede prvega*. Ko Ustavno sodišče analizira prvi sklep in ugotavlja, da "*ni določil pravice do obeleževanja nacionalnega dne spomina ali kakšne obveznosti v zvezi s tem*",¹³ ima seveda prav. Vseeno bo za udeležence preprečene komemoracije neprijetno prebrati, kakšne posledice potegne iz te ugotovitve: "*Posamezniki so bili tako pred kot po razveljavitvi tega sklepa svobodni pri odločitvi, ali bodo obeleževali predmetne zgodovinske dogodke*."¹⁴ Za mnoge od njih je verjetno vsak dan njihovega življenja boleč "dan spomina" na osebno ali družinsko tragedijo, zato je ugotovitev Ustavnega sodišča, da lahko enako počnejo tudi v bodoče, milo rečeno neprimerna.

20. Pristop Ustavnega sodišča je po mojem mnenju povsem neustrezen. Nobenega dvoma ni, da ne le dnevi spomina, tudi prazniki, ki so urejeni z zakonom, ne določajo pravic in dolžnosti. *Ratio* njihove razglasitve je v oblikovanju vrednostne podobe, tj. identitete neke skupnosti in ne v utemeljevanju nekih zahtevkov posameznikov. Četudi so nekateri prazniki dela prosti dnevi (in v tem smislu dejansko ustvarjajo neke pravice in obveznosti), je to za ustavno bistvo praznikov in dni spomina povsem postransko.¹⁵ Če bomo tu iskali njihove "pravne učinke navzven", jih seveda ne bomo našli. Njihov značaj je v zagotovitvi spomina na dogodke, ki sodijo k identiteti skupnosti. Če kje, lahko le na tej ravni posežejo v dostojanstvo posameznika.

21. *Glede drugega*. Ustavno sodišče ugotovitev, da prvi sklep ni imel "pravnih učinkov navzven", mehansko kopira na izpodbijani sklep. Pri tem spregleda, da izpodbijani sklep ni kršil pravic, ki bi jih podeljeval *prvi sklep*, pač pa *Ustavo*. Pravice do dneva spomina seveda Ustava ne zagotavlja. Toda z načinom razveljavitve prejšnjega sklepa ni nastopilo stanje, kakršno je bilo *pred* njegovim sprejetjem, saj je imela razveljavitev značaj *določene negacije* (t. i. *bestimmte Negation*). V univerzumu ustavnih vrednot razveljavitev ne deluje kot izbris kakega zapisa s "hard diska" in prav to bi moral upoštevati *materialni* kriterij, na katerega se odločba uvodoma sklicuje.

22. Ni sporno, da pred sprejetjem prvega sklepa *nismo* imeli dneva spomina. Toda po njegovi razveljavitvi *imamo* ukinitve dneva spomina. Ni šlo le za *formalno razveljavitev*, pač pa tudi za *materialno preprečitev* pietetnega dogodka, ki se je že začel. Izpodbijani sklep je prinesel *izbris* spomina in skupaj njim ta izbris še vedno *velja*. Čeprav se s formalnega stališča zdi, da zdaj, tako kot prej, dneva spomina pač ni, je ta

¹² Točka obrazložitve 14.

¹³ Točka obrazložitve 12.

¹⁴ Prav tam.

¹⁵ Tudi pri "Titovi cesti" ni šlo za vijačenje novih hišnih števil na fasado.

drugi "ni" drugačen. Je "ni", ki obstaja, je boleč in masiven. Kot je lahko molk oglušujoč, je lahko tudi neobstoj praznika ponižujoč – in ustavno relevanten.

4) Presoja po materialnem kriteriju

23. Pri uporabi materialnega kriterija za presoj, ali je imel izpodbijani sklep "učinke navzven", je potrebno upoštevati *konkretne* okoliščine. Kot upoštevne se ponujajo zlasti naslednje:

24. *Prvič*, vsebina razveljavljenega sklepa je zadevala spomin na *žrtve*. Na ranljivost človeka, zlasti otrok. Z drugimi besedami, v dnevu spomina ni bilo mogoče na noben način najti afirmacije kakih političnih dejanj, denimo organizacije upora zoper revolucionarno nasilje ipd. Datum je bil izbran preudarno, vezan na zločin nad Romi pri Igu in ne na kak drug dogodek, ki bi ga lahko interpretirali kot simbolno opredelitev za eno ali drugo stran v okviru razkola, ki zaznamuje skupnost po drugi svetovni vojni.

25. *Drugič*, upoštevati je treba, da je v naši kulturi velik poudarek na spominjanje trpljenja v preteklosti. Lahko omenimo le pomen Ruske kapelice na našo zavest. Ali na nedavno odkritje spomenika, posvečenega spominu na migrante, ki so pri prečkanju meje izgubili življenje, na katerem so sodelovali tudi predstavniki Vlade.¹⁶ Morda je kakšna druga kultura bolj zadržana v odnosu do preteklih dogodkov, zato je nacionalno specifično pri presoji sklepa Vlade za preprečitev komemoracije treba upoštevati.

26. *Tretjič*, za nekatere zločine, katerih žrtev so številni prebivalci naše skupnosti, ni bil obsojen niti en storilec. Da ni kazensko pravo Republike Slovenije zaznalo in kaznovalo niti enega primera v 35-ih letih obstoja države, je gotovo za žrtve zločinov ponižujoče. Z izbrisom spomina na te dogodke iz prava Republike Slovenije se simbolno "sanira" ta fiasko kazenskega prava, saj če se "ni česa spominjati", tedaj je razumljivo tudi, da ni bil nihče obsojen za tisto, "česar se ni spominjati". V prvi vrsti pa se z izbrisom pogloblja občutek "drugorazrednosti", o katerem izpoveduje pobudnik.

27. *Četrtič*, v okviru materialnega kriterija ni mogoče prezreti grobega in brezčutnega načina, na katerega je prišlo do ukinitve praznika. Če bi bila ukinitve rezultat preudarne razprave (Vlada je ravno to pomanjkljivost očitala razveljavljenemu sklepu), h kateri bi bili povabljeni vsi deležniki, razprave, v kateri bi država iskala drug način ureditve odprtih vprašanj glede naše travmatične zgodovine, "pravnega učinka navzven" na dostojanstvo pobudnika (in drugih) ne bi bilo.

28. *Petič*, ni mogoče mimo sporočila, ki ga prinaša odločitev Ustavnega sodišča v "primeru Rupnik". Tam je Ustavno sodišče petkrat kršilo svojo doktrino,¹⁷ da je "rešilo"

¹⁶ <https://www.gov.si/novice/2025-10-24-uoim-na-odkritju-spomenika-umrlim-ob-preckanju-reke-kolpe-v-vojni-vasi/>.

¹⁷ Glede sprejema ustavne pritožbe zoper razveljavitev obsodbe, glede priznanje pravnega interesa posamezniku za obsodilno sodbo tretjega, glede izčrpanosti pravnih sredstev, glede

veljavnost sodbe vojaškega sodišča države, glede katere Temeljna ustavna listina v preambuli ugotavlja, da "ne deluje kot pravno urejena država in (da) se v njej hudo kršijo človekove pravice."¹⁸ Sodbe torej, ki je bila izrečena ravno v času, ko so se najbolj intenzivno dogajali zločini, katerih so se želeli spominjati udeleženci komemoracije.

5) Nepomirljive interpretacije: novi "Izbrisani"?

29. Demokratična skupnost mora imeti moralno in pravno obličje. Ključne poteze na njenem izrazu riše Ustavno sodišče. Če bi Ustavno sodišče sledilo svoji doktrini in odločalo *po vsebini* ter (zelo verjetno) razveljavilo izpodbijani sklep, bi s tem potrdilo temelj, na katerem temelji demokratična kultura sobivanja. To je brezpogojna inkluzivnost vsakega člana skupnosti v njegovem dostojanstvu. Tudi če odločitev po vsebini ne bi ugotovila protiuštavnosti, bi se javnost lahko vsaj seznanila s stališčem Ustavnega sodišča do travmatične teme naše skupne zgodovine, kateri je bil posvečen razveljavljeni dan spomina.

30. Zavrženje pobude ni vsebinska odločitev, Ustavno sodišče ni glede stvari same reklo ničesar. Hkrati pa je bilo zavrženje sprejeto iz razlogov, ki pomenijo dramatičen odklon od stališč Ustavnega sodišča v podobnih zadevah (t. i. Titova Cesta in primer Rupnik) in so bile sprejete v obravnavo. Ta napetost ne prinaša pravnega miru in bo neogibno sprožala številne interpretacije.

31. Najbolj zaskrbljujoče vprašanje, ki se vsiljuje, je, ali Republika Slovenija kot taka načelno odklanja spomin na žrtve *nekritih* zločinov, ki jih je nad ljudmi zagrešila država. Če je tako, našo državnost, kljub načelnemu sprejemanju kulture človekovih pravic, še naprej utemeljuje "Izbris" dela prebivalstva. Neprepričljivi razlogi za zavrženje krepijo pomisleke v to smer in marsikomu se bo zdelo, da se je z zavrženjem Ustavno sodišče zgolj izognilo obravnavi težkih tem.

32. Demokracija temelji na iskrenem in ponotranjenem spoznanju, da imajo ljudje različna mnenja in prepričanja. In zlasti, da bo vedno tako. Za mirno sobivanje teh razlik skrbijo institucije parlamentarizma s sistemom zavor in ravnovesij. Toda naša zgodovina pozna žal tudi povsem drugačno, eshatološko predstavo o sobivanju ljudi.

33. Svet lahko razumemo tudi kot spopad med Dobrim in Zlim, med katerima se kajpada ne more nahajati sistem zavor in ravnovesij, temveč se bije boj na življenje in smrt. Cilj odgovornega vodenja države je uničenje, izbris Zla in ne sobivanje z njim. Z drugimi besedami, "končna rešitev." Zato zločin v imenu Dobrega ni zločin, pač pa dolžnost. S. Žižek tako miselnost – ki je brez nadaljnega del Zahodne, tj. *naše* zgodovine – ubesedi s srhljivimi besedami: "*Še vedno nam je prepovedano ne ubijati.*"¹⁹

doktrine sodniške samovolje in glede odločitve o pravici. Več o tem moje odklonilno ločeno mnenje v zadevi št. U-I-63/20, Up-253/20.

¹⁸ Uradni list RS, št. 1/91-I in 19/91.

¹⁹ S. Žižek, Paralaksa: za politični suspenz etičnega, Analecta, Ljubljana 2004, str. 181.

34. Zato je pomislek, da je ta odločitev nekonsistentna s stališči Ustavnega sodišča v "zadevi Rupnik", dvorezen. Utemeljen je le, če izhajamo iz demokratične predstave o sobivanju. Če pa izhajamo iz eshatološke sheme, tedaj sta obe odločitvi povsem konsistentni. Ko se boj konča z Zmago, se Dobro in Zlo absolutno ločita. Dobro je skoz in skoz lahko samo Dobro in Zlo je lahko samo Zlo. Prvemu pripade slava biti-vse, drugemu prekletstvo nič. Z besedami Internacionale, "Bili smo nič, bodimo vse!"²⁰ Kar sodi na stran "prave" strani zgodovine ne prenese niti sledi nepopolnosti, zato ni možno tolerirati pravne pomanjkljivosti sodbe vojaškega sodišča izpred osemdesetih let. Kar pa sodi na ne-pravo stran zgodovine, je lahko samo nič, utišani nič.

35. Taka predstava o ustroju našega sobivanja preprosto ne more razumeti, da ni konflikta v tem, razumnemu človeku povsem nevtralnem stališču Slovenske akademije znanosti in umetnosti: *"Ko torej obsojamo revolucionarno nasilje, ne obsojamo obenem tudi narodnoosvobodilnega upora, ki je navdihujoče dejanje in eden od temeljev naše državnosti."*²¹

dr. Rok Svetlič
Sodnik

²⁰ <https://narodne-pesmi.si/pesmi/partizanske-pesmi/internacionala/>.

²¹ <https://www.sazu.si/events/604f373d12416e9924e4eac7>.